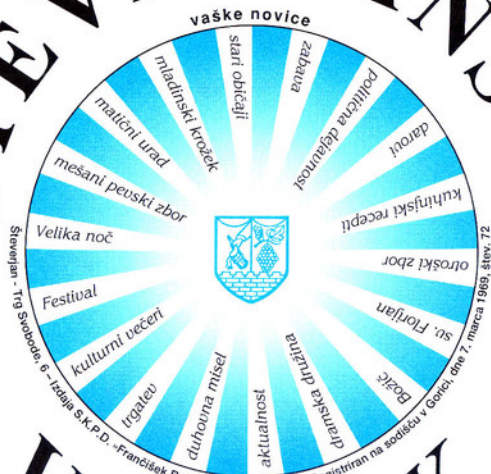

ŠTEVERJANSKI

Števerjan - Trg Svobode, 6 - Izdaja S.K.P.D. - Francišek B. Sedej - iz Števerjana - Registriran na sodišču v Gorici, dne 7. marca 1969, števil. 72

VESTNIK

OPREMLJ: ČLANI DRUŠTVA "F.B. SEDEJ"
UREDIL: MARJAN DRUFOVKA (glavni urednik), ANDREJKA HLEDE,
IVAN VOGRIČ, ELJANA HUMAR, KATJA DORNI, MARTINA HLEDE,
HADRIJANA CORRI, MARTINA VALENTINČ, ERKA DORNI
EDI HLEDE (odgovorni urednik) - Lasten tisk

Luglio - Settembre 2002 Nr. 3

Spedizione in Abb. Postale Art. 2 Comma 20/c,
legge 662/1996 - Filiale di Gorizia

Julij-September 2002
Leto

XXXIV

Štev. 3

Števerjan,

ŠTEVERJANSKO RAZPELO IZ 16. STOLETJA

Otroška domišljija na poseben način doživlja bogoslužje in z njim povezane prostore in predmete. Nekoč smo kot strežniki silno radi stikali po cerkvi in okoli nje ter si ogledovali najrazličnejšo opravo in predmete, za katere smo komaj vedeli, čemu služijo. Posebno doživetje je bil dostop v zvonik, po domače *ter*. Notranjost tera je bila pravo nasprotje notranjosti cerkve: grobo ometana, zatohla, mračna, polna stare šare in z negotovimi, trhlimi stopnicami do vrha. V pritličju je bilo nagrmađenih nekaj starih desk in lesenih predmetov, ki so nas otroke posebno zanimali. Tam je bil črni pogrebni križ in nosilnica, pa tudi veliki žebliji, *čevile*, ki smo jih otroci s svojo bujno domišljijo povezovali z Jezusovim križanjem. In res, v kotu je ob zidu slonel velik leseni kip križanega, toda z odbito glavo in brez rok. Nanj so bile naslonjene deske, tako da smo otroci lahko jasno videli le krvava kolena, če pa smo odmaknili desko, smo zagledali še život brez glave. Svojevrstno razpelo je posebno vznemirjalo našo otroško domišljijo: vsak si je znal po svoje razlagati odlomljeni roki in odbito glavo. Toda, če je bil kip tako pokvarjen, zakaj neki so ga odrasli spravili na varno v ter in ga tam skoraj na skrivaj shranili? Nihče ni vedel odgovora. Križani v teru pa je za nas otroke bil nekaj živega.

Minila so leta in svojevrstno razpelo je ostalo pozabljeno v teru. Pred nekaj leti sem zasledil izvirno fotografijo razdežane notranjščine števerjanske cerkve, ki jo je posnel vojak v prvi svetovni vojni. Fotografija je posebno dragocena, ker prikazuje notranjščino - čeprav razdežano - nekdanje števerjanske cerkve. Posnet je glavni oltar, ves razstreljen, z raztrešenim tabernakljem, ostanki kamnitega okrasja in kipov. Ob oltar pa je vojak - fotograf naslonil veliko razpelo, ki je verjetno prej viselo v prezbiteriju. Ko sem opazoval razpelo na fotografiji, se mi je vrnil v spomin križani v teru iz otroških let. Spomin pa je bil tako zameglen v domišljiji, da nisem bil gotov, če je križani iz otroških let resnično obstajal in če je mogoče še tam. Šel sem torej v ter, odmaknil deske v kotu in drugo ropotijo ter zagledal križanega brez glave in brez rok, kakor sem si ga bil vtisnil v spomin v otroških letih. Že ob prvi primerjavi fotografije in ohranjenega kipa je bilo jasno, da gre za isto razpelo, le da je poslej križani izgubil še eno roko in glavo.

Ko so pred kratkim temeljito čistili in pospravljali cerkev, smo ostanek razpela izvlekli iz tera, ga očistili in spravili na varno. Po ohranjenem delu in po fotografiji lahko s precejšnjo gotovostjo postavimo nastanek tega lepega rezbarskega dela v zgodnje 16. stoletje. Gre namreč za poznogotski tip križanega, ki je bil dokaj razširjen na Goriškem v obdobju prehoda iz gotike v renesanso. Poznogotske značilnosti, ki jih opažamo tudi na števerjanskem križnem, so, da je Kristusova glava nagnjena na njegovo desno ramo, oči so skoraj priprte, trebušne mišice so skršene in prsa izbočena, prti okoli ledi je z vrvo privezan na desni strani, robova pa plapolata ob desnem boku. To so značilnosti poznogotskih razpel, slogovno pa je števerjanski križani podoben čudežnemu razpelo iz cerkve pri Subidi, ki ga danes hranijo v Krminu, še najbolj pa križnemu v tolminski župnijski cerkvi. Krčevito zviti nogi, podolgovati trup in videz obraza tolminskega križanega so domala slični ostanku našega razpela. Subidsko in tolminsko razpelo sta rezbarski deli iz zgodnjega 16. stoletja, tako da lahko tudi nastanek števerjanskega križanega, kljub temu, da je bil pozneje prebarvan, postavimo na začetek 16. stoletja.

Verjetno se prav tole razpelo omenja leta 1570, ko je števerjansko cerkev obiskal apostolski vizitator Jernej Porcia. Zapisnikar je takrat napisal o stranskem oltarju svetega Nikolaja, da je opremljen "z majhno podobo in velikim lesenim razpelom nad njo". Očitno pa je križani nad stranskim oltarjem zaradi velikosti preveč izstopal, tako da je vizitator nazadnje ukazal, "naj se križani, ki je postavljen nad podobo svetega Nikolaja, umakne in postavi sredi loka prezbiterija". Zanimivo je mesto, ki ga je za razpelo določil cerkveni dostojanstvenik: viselo naj bi prosto sredi slavaloka, nekako na začetku prezbiterija pred glavnim oltarjem. Tako nameščenje križa izhaja iz vzhodnega bogoslužja, čigar primesi so bile v znatni meri prisotne v oglejskem verskem izročilu. Značilno je tudi, da je po starodavni oglejski navadi tudi v števerjanski cerkvi krstni kamen stal sredi cerkve, takrat pa so ga po navodilih rimskega obrednika umaknili v zakotnejši kraj. Razpelo

so torej leta 1570 obesili pod lok, tam pa je ostalo dobro stoletje, dokler niso proti koncu 17. stoletja zgradili novo cerkev. V novi, baročni cerkvi, ki je bila posvečena leta 1694 in je predhodnica današnje, so križ verjetno obesili za glavnim oltarjem ali nekje v prezbiteriju, kjer je pričakal udarce prve svetovne vojne.

Lepo bi bilo, če bi to najstarejše ohranjeno znamenje vernosti naše vasi spet zaživel. Dalo bi se ohraniti ostanek križanega, kakršen je, kot znamenje sprememb in udarcev zgodovine, ali ga tudi docela obnoviti po ohranjeni fotografiji, kar pa bi terjalo znaten strošek. Tako bi pokazali spoštovanje do te ključne podobe krščanstva v naši vasi, do njene častitljive starosti, pa tudi do naših prednikov. Dolga stoletja so v njem gledali božjo podobo, nazadnje pa so ga s tihim obzirom rešili iz razvalin in ga shranili, ker jim je, čeprav tako okrnjen in skrit v najbolj odmaknjenem kotu cerkve, še naprej veliko pomenil.

ALESSIO STASI

a

b.

- a. Notranjščina števerjanske cerkve na posnetku iz prve svetovne vojne, z razdejanim glavnim oltarjem in razpelom
b. Ostanek križanega, kakršen se je ohranil do danes

ZLATOMAŠNIK BOD' POZDRAVLJEN!

29. junija letos je minilo 50 let, kar je gospod župnik Anton Lazar po rokah ljubljanskega škofa, božjega služabnika msgr. Antona Vovka, prejel sveto mašniško posvečenje. Dan kasneje, 30. junija 1952, pa je bral svojo prvo sveto mašo zjutraj ob petih pri oltarju Marije Pomagaj na Brezjah, medtem ko je čakal na uradno slovesno novo mašo pri sv. Antonu v Idriji v nedeljo, 13. julija 1952. Prav v svojem rojstnem kraju je na povabilo tamkajšnjega župnika in dekana obhajal svoj zlati mašniški jubilej prav 30. junija letos, kjer je v pridigi prebral številnim prisotnim zanimiv potek svojega življenja, ki je objavljen v naslednjih straneh.

V nedeljo, 14. julija, na praznik svetega Mohorja in Fortunata, je števerjansko župnijsko občestvo praznovalo zlato mašo svojega dušnega pastirja. Praznično vzdušje je že zunaj cerkve poudarjal slavalok z napisom »Celebro promissum in Deo confido« (psalm 55 – Obhajam obljubo, v Boga zaupam), ki ga je na predvečer postavila mladina. V domačo cerkev se je že dolgo pred začetkom maše zbralo veliko faranov, sorodnikov in prijateljev, tako da je bila cerkev res nabito polna. Gospod Lazar je v cerkev stopil, po sprevedu rojakov v narodnih nošah, v spremstvu dveh sošolcev, prof. prelata Franca Kralja in gospoda Stanka Medveščka ter še sedmih duhovnikov. Zbor je za uvod na koro zapel pesem Zlatomašnik, bod' pozdravljen; pevci so se za to priložnost naučili tudi Vodopivčevo peto mašo.

Pred oltarjem sta gospoda župnika sprejeli dve mladi Števerjanki in mu izrekli voščilo, naj ga Bog ohrani še mnogo let. Svojo zahvalo in voščilo je nato v imenu župnijskega sveta podala tudi Tereza Strebič.

Izbrana berila so govorila o poslanstvu duhovnika, evangelij s priliklo o sejavcu pa je odpel gospod Medvešček; pridigal je prelat Franc Kralj. Ta se je spomnil trenutkov, ko je gospod Lazar stopal na pot duhovniškega poklica: težkih trenutkov, ko je krščanska vera doživljala na slovenskih tleh najtežje preizkušnje, ko je bila izrinjena iz javnega življenja, ko ni bilo dovoljeno praznovati krščanskih praznikov, ko se v šolah ni poučeval več verouk. Prav leta 1952 je bil zažgan ljubljanski škof Anton Vovk, ki je ob posvečenju novomašnikov še nosil sledove ran. Gospod Kralj je nadaljeval svojo pridigo z razmišljanjem o vlogi duhovnika: je duhovnik žrtveno jagnje v trenutku, ko vse manj ljudi zahaja v Cerkev in se vse bolj veča nasprotovanje veri? Biti duhovnik je božji dar, tudi v težkih trenutkih, saj »Bog zna tudi s krivimi črtami pisati ravno«. Biti duhovnik predstavlja veselje oznanjevanja božje besede in delitve zakramentov. Profesor Kralj je zaključil pridigo s prispodobno: »Duhovništvo je kakor lep cvet. Za lepoto cveta so potrebne korenine v zemlji. Lilije rastejo tudi v močvirju. Če se ti kdaj zdi, da predolgo rišeš po blatu, ne pozabi, da je to zaradi cveta.«

Vaščani so prebrali prošnje in pred oltar prinesli darove, Alessio Stasi pa je izrazil voščilo miru. Po obhajilu je zlatomašnika pozdravil števerjanski župan Hadrijan Corsi in se mu zahvalil za šestnajst let vodenja župnije. V imenu doberdobskih faranov je gospodu župniku prinesla voščila predstavnica učiteljev, kolegov na osnovni šoli v Doberdobi, Lucija Lavrenčič pa se mu je v imenu društva in zbora Hrast zahvalila za vse, kar je storil v štirinajstih letih službovanja v kraški vasi. Predsednica ZCPZ, prof. Lojzka Bratuž, se je gospodu Lazarju zahvalila za širjenje in podpiranje cerkvenega petja. Nato je spregovoril sam zlatomašnik, ki se je zahvalil Gospodu za vse, kar mu je podelil, vsem tistim, ki so mu stali ob strani in molili zanj, ter vsem, ki so sodelovali pri pripravi tega slavlja. Po blagoslovu so verniki še osebno čestitali zlatomašniku, otroški zbor je zapel priljubljeno Jaz sem otrok Marijin, pevci na koro pa so še dolgo prepevali Marijine pesmi.

Vsi prisotni so bili nato povabljeni Pod Borovce, kjer so člani društva, župnijskega sveta ter drugi požrtvovalni vaščani pripravili kosilo, kjer se je ob raznovrstnih dobrotah in veseli družbi nadaljevalo praznovanje.

Ob petih pa smo se ponovno zbrali v cerkvi pri litanijah in blagoslovu. Ob tej priložnosti je gospod Lazar tudi blagoslovil dve prenovljeni zastavi.

Gospod župnik Anton Lazar nam je v vseh teh letih mašništva v naši vasi stal ob strani v dobrem in slabem. Zahvaljujemo se dobremu Bogu, ker nam ga ohranja v zdravju, in upamo, da nam bo še dolgo kazal pravo pot do sprave.

MARTINA VALENTINČIČ

Pridiga, ki jo je prebral župnik Anton Lazar dne 30. junija 2002 v cerkvi Jožefa Delavca v Idriji:

Predragi rojaki v Kristusu!

Zlata maša, ki sem jo obhajal s svojimi verniki, sobratih, sorodniki in znanci na praznik sv. Mohorja, 14. julija 2002, v svoji župniji v Števerjanu je bil slavospev Kristusu, velikemu duhovniku, od katerega prejemamo vsi duhovniki Nove zaveze svojo čast in poslanstvo. Nismo si sami izbrali te poti, Bog sam nas je poklical, saj je že apostolom jasno povedal: »Niste me izbrali vi, ampak jaz sem vas izbral in poklical«.

Naj bo zato slavlje zlate maše tudi dan zahvale nas vseh, za veliki dar duhovništva človeštvu. Našemu malemu, komaj dvomilijonskemu narodu, so bili in so duhovniki še poseben božji dar. Odkar se je pred več kot 1200 leti vključil v krščansko družino narodov, so bili duhovniki jasni vodniki in največji dobrotniki, ki so ga bodrili v težkih časih, ga spodbujali k vztrajnosti in mu stali ob strani v veselih in žalostnih dneh. Samo zvestobi Kristusu in njegovi Cerkvi se moramo zahvaliti, da smo obstali kot narod ob tolikih pritiskih mogočnejših ljudstev s severa in juga.

Gospod izbira in kliče še vedno na duhovniško pot in to na različne načine. Meni je že v rani mladosti vsejal ta klic v domačem okolju, v katerem sem kot otrok odrasčal. Prve pogoje so temu seveda ustvarili dobri starši, ki jih je delo in trpljenje zelo dobro vzgajalo.

Vzgojno delo staršev so dopolnjevali dobri duhovniki: kaplan Lojze Mesar, ki me je pripravil na prvo sveto obhajilo; drugi kaplani, ki so me sprejeli v skupino ministrantov in deški Marijin vrtec: k. Štefan Gnjezda, k. Mirko Filej in k. Lojze Ličen. Posebej sta mi ostali v spominu dve lepi romanji: z g. Mirkom Filejem na Sveto goro: zadnjo nedeljo oktobra 1937, kako smo mladi uživali v tej pristni, domači slovenski družbi ob petju Marijinih pesmi v avtobusu po Vipavski dolini proti domu! (V šoli pa je bilo vse italijansko že od 1. razreda!?) Še lepši je spomin na dvodnevno romanje na Sv. Višarje 11. in 12. julija 1939. Romal je deški Marijin vrtec in fantovska Marijina družba. Romanje nam je pripravil blagi g. kaplan Lojze Ličen. Zame in za moje nadaljnje življenje je bilo to romanje odločilno. Že približno dve leti, posebno kar sem bil ministrant, sem gojil v srcu tiho željo, da bi postal »gospoda«, kot smo tedaj rekali. Zdelo se mi je, da je zdaj napočil pravi trenutek: česar nikomur nisem upal povedati, sem ta dan v obliki prošnje zaupal Višarski Materi Božji. Marija je mojo prošnjo ušla in to zadevo odlično izpeljala v teku enega meseca. Naš pokojni rojak msgr. dr. Franc Močnik je bil tedaj vikar v gorški stolnici in je redno vsako leto, tudi po dvakrat prihajal na kratke počitnice k staršem na dom za Sv. Trojico. V teh dneh pa je rad hodil na sprehod k Sv. Antonu. Na sprehodu se je rad ustavil in pokramljal z ljudmi. Tisti dan se je ustavil tudi pred našo hišo, naša mama pa mu je zaupala mojo željo. Že v nekaj dneh je bilo vse dogovorjeno: pri g. dekanu sem napisal prošnjo, priložil potrebne dokumente in prve dni septembra 1939 (prav tiste dni se je z nemškimi vdorom na Poljsko začela 2. svetovna vojna) so me poklicali v Malo semenišče v Gorico za sprejemne izpite. Sprejet sem bil v 1. gimnazijo. 20. septembra 1939 se je začelo novo šolsko leto, jaz pa sem stopil na »pot učenosti«. S tem pa se je začel tudi čas številnih težav in preizkušenj. Po 1. gimnaziji smo se morali preseliti v Castellerio pri Vidmu v tamkajšnje Malo semenišče, v Gorici ga je namreč vojska zasela za vojaško bolnišnico.

Od oktobra 1940 do januarja 1945 smo bili torej gostje v Castellerio. Po končani vojni nam je Malo semenišče v Gorici spet odprlo vrata 11. novembra 1945. Tu sem končal 1. in 2. licej (6. in 7. razred gimnazije).

15. septembra 1947 je bil del Primorske priključen k Sloveniji in FLRJ Jugoslaviji. Bogoslovno semenišče »Virtuti & Musis« v Ljubljani je tokrat sprejelo pod svojo streho tudi lepo

število (pribl. 20) primorskih bogoslovcev. Vpisali smo se na Teološko fakulteto Ljubljanske Univerze in nadaljevali pot k duhovništvu. Iz teh let mi je ostal v najlepšem spominu pomožni škof in rektor semenišča msgr. in zdaj božji služabnik Anton Vovk, ki je tudi za nas kot oče skrbel kakor za svoje bogoslovce.

Tu v Ljubljani so se začele težave drugačne narave. Na dnevnem redu so bila zasliševanja OZNE. Kar sredi dneva so vdrl v semenišče, zaprli vrata in preiskovali ter nas zasliševali dolgo v noč. Že ob tej prvi preiskavi 13. decembra 1948 so nekatere bogoslovce odpeljali s seboj; ti so morali navadno za nekaj mesecev v administrativni zapor. Ni jim bilo težko bogoslovce obsoditi, saj so imeli najete ljudi, ki so lahko prihajali v bogoslovje ob vsakem času in so nam po sobah podtikali obremenilni protidržavni material.

Ko smo bili poleti doma na počitnicah, je OZNA to početje pridno nadaljevala, navadno ponoči. Oba z mambo sva bila večkrat v skrbeh, ko se je ponoči zaslislala hoja proti naši hiši. S strahom smo pričakovali, kdaj se bo hoja usmerila proti našemu domu. Brez sramu so neki osebi celo pomudili lepo vsoto denarja, če bi meni podtaknila tak protidržavni material, potem pa bi OZNA prišla na dom, naredila preiskavo, bi našla »protidržavno propagando«; zdaj bi imeli razlog, da bi me dali v zapor, kjer bi s sredstvi, ki so jih znali pogosto uporabljati, delali name pritisk, da bi izstopil iz semenišča in se odpovedal poklicu. V letih 1949 in 1950 je bil pritisk tajne policije najhujši in poleti 1950 je bilo zaprtih okrog 30 bogoslovcev.

Na novega leta dan 1952. leta smo v stolnici prejeli subdiakonat. Nanj smo se pripravljali s šestdnevnimi duhovnimi vajami. A tudi v tem času nam niso dali miru. Številne med nami so klicali na Karlovško 18, kjer je imela OZNA svoj sedež. Tudi mene je policaj dolgo zasliševal, potem ko me je pustil čakati več ur v predsobi.

Tudi mašniško posvečenje sem prejel v ljubljanski stolnici 29. junija 1952. Novo mašo sem pel 13. julija 1952 pri sosedu Sv. Antonu, ker so bili cerkev sv. Barbare podrli že na pomlad leta 1949, cerkvi sv. Trojice in sv. Križa pa sta bili za novomašno slavlje odločno premajhni. Slavnost nove maše je lepo potekla, a brez težav tudi tokrat ni šlo. Rudarji so morali ta dan na delo, tako da se niso mogli udeležiti nove maše. Za novomašnega pridigarja sem bil naprosil dr. Andreja Snoja, ki je bil profesor za NZ na Teološki fakulteti, ko je bil mlajši pa je bil več let katehet na idrijski realki. Po novi maši so ga obdolžili, da je med pridigo blatil ljudsko oblast in sejal versko mržnjo. Bali smo se, da bo obsojen, kot so bili tedaj mnogi drugi duhovniki, pa je priča povedala resnico in tako je dr. Snój odšel oproščen, kar je bilo v tistih časih velika redkost. Po novi maši me je apostolski administrator dr. Mihael Toroš imenoval za vikarja namestnika v Spodnjo Idrijo.

Vojaščno sem odslužil pri planinski pešadiji v Bihaću (Bosna).

Od januarja do aprila 1954 pa sem prejel pravi dekret za kaplana (čeprav le začasno) v veliko tolminsko faro. Samo sv. obhajal na domu bolnikom in ostarelim za veliko noč je bilo 50!

Zadnjo nedeljo v aprilu sem nastopil v Logu pod Mangartom. Istočasno sem se vsako nedeljo vozil s kolesom v Čezsočo do septembra, ko je prišla v Bovec mlada moč. Aprila 1956 je bila proti meni tožba v Tolminu; na koncu razprave je moral javni tožilec tožbo umakniti, jaz pa sem bil, hvala Bogu, prost!

Po štirih letih sem bil premeščen, a ne daleč: v Sočo in Trento (raj pod Triglavom). Kljub razdaljam in skromnemu življenju sem bil tudi tukaj zadovoljen in srečen: dobri ljudje!

1. avgusta 1962 sem bil prestavljen v Zavratac v idrijski dekaniji, kjer sem ostal deset let. Tudi tukaj sem bil rad, bil sem bliže domu in sem mislil, da bom tam ostal za zmeraj. Z veseljem se spominjam sv. misijona, ki ga je vodil g. Jožko Kragelj v prvi polovici avgusta 1964 in nove maše g. Ivana Albrehta leta 1970.

Zakaj sem se pa preselil v goriško nadškofijo, v Italijo?

Leta 1971 je g. Jože Mikuš pel novo mašo v sosednji fari, na Gorah nad Idrijo. Kot je stara navada, smo bili povabljeni sosednji župniki, iz Gorice pa rojak msgr. dr. Franc Močnik, ki je vedno rad prihajal v domače kraje, posebno v duhovniško družbo. To so bila leta, ko je bilo na Slovenskem vsako leto lepo število novomašnikov. O tem smo se pogovarjali tudi pri mizi. Dr.

Močnik nam je povedal, da v Gorici že primanjkuje slovenskih mlajših duhovnikov in nas je začel vabiti, naj bi se kdo izmed nas odločil in prišel v pomoč v Gorico. Od tedaj je začel nagovarjati posebej mene in mi v tem smislu tudi pisal. Glede na to, da mi je jeseni leta 1939 prav on pomagal, da sem bil sprejet v semenišče, se kar nisem mogel dolgo upirati njegovi prošnji. Prošnje in razgovori pa so trajali kar celo leto. Končno sem se avgusta 1972 odločil. Škof J. Jenko mi je dal odpuščanje in msgr. Cocolin me je sprejel. Potem, ko sem prejel tudi tozadevni dekret, sva se s sestro Anico 29. septembra 1972 preselila v Doberdob. Počasi sem se užíval v nove razmere in z božjo pomočjo je kar šlo, čeprav moram priznati, da ni bilo lahko. Versko življenje sem skušal nadaljevati tako, kakor ga je bil vpeljal g. Bogumil Breclj, ki je bil župnik v Doberdobu pred mano celih 17 let. Imel sem dobre sode. Večkrat sem nadomeščal g. Špacapana in g. Rejca v Jamljah. Po 14 letih službe v Doberdobu me je g. nadškof Bommarco zaprosil, naj bi sprejel imenovanje za župnika v Števerjanu. Tudi tukaj sem skušal vršiti po svojih močeh službo dušnega pastirja. Leta 1988 pa je začela neljuba pravda zaradi zvonov, kar je boleče odjeknilo v mojem življenju in v življenju fare. Vsa zadeva je bila mučna in boleča. Ne, tega pa si v svojem duhovniškem življenju res nisem pričakoval.

Letos sem že obhajal 75. rojstni dan. Ko se zdaj oziram nazaj na svoje preteklo življenje, ugotavljam najprej, kakor je storil že psalmist, da so ta leta hitro minila.

Deležen sem bil številnih milosti, prva, da sem postal, kot sem želel, Jezusov duhovnik, orodje v božjih rokah, po meni je Gospod delil dušam, ki so mi bile zaupane, bogastvo svojih milosti.

Taka je bila moja duhovniška pot skozi pol stoletja, polna lepih, sončnih, pa tudi senčnih dni, kot v vsakem človeškem življenju. Za vse bodi Bogu čast in zahvala!

Bolj ko raste število duhovniških let, bolj se zavedam svoje revščine in tudi neizmerne Božje dobrote, da me je Gospod poklical v duhovništvo. Vsak tak duhovniški jubilej vernim ljudem vedno znova oznanja, kako nekaj velikega je duhovnik in mladim srcem kaže, kako nekaj velikega je posvetiti življenje Bogu. Sam Kristus je duhovniku pokoren bolj kot je bil svoji Materi Mariji, bolj kot svojemu redniku sv. Jožefu. Na duhovnikovo besedo prihaja na naše oltarje, da se daruje nebeskemu Očetu; samo duhovnikova beseda odpušča grehe in grešnike napravlja v zakramentu odpuščanja in usmiljenja zopet božje otroke. V Evharistiji in zakramentu sprave se duhovnikova oseba nekako zlije v Kristusovo, da lahko učinkovito izgovarja: »To je moje telo« ... »Jaz te odvedem od tvojih grehov...«

Ko se človek pogloblja v te skrivnosti, težko razume veličino duhovništva in težko razume, da je gospod izbral za duhovniško službo grešne ljudi. On, ki je živel med grešniki in za grešnike, hoče, da bodo tudi njegovi duhovniki sami polni napak laže razumeli grešnike in bili blizu tistim, ki iščejo Božjega usmiljenja in odpuščanja. In za to poslanstvo je izbral tudi mene. Iskreno se mu zahvaljujem za dar duhovništva, zahvaljujem pa se tudi vsem, ki so me v teh 50 letih duhovništva spremljali in molili zame. Posebej bi se rad javno zahvalil svoji dobri sestri Anici, ki mi streže že skoraj 50 let in je povsod naredila tudi veliko dobrega za cerkev in za župnijo. Mnogo je bilo in je še dobrih ljudi povsod, kjerkoli sem bil in vršil svoje poslanstvo; naj jim dobri Bog bogato povrne z nebeskimi darovi vse dobrote, ki so mi jih storili.

Vam, dragi fantje in dekleta, dečki in deklice pa kličem: »Ne zapirajte svojih src, če bo Gospod nekega dne potkal na vaše srce, če vas bo povabil na duhovniško ali redovniško pot. Duhovniški ali redovniški poklic je najlepši in tudi najsrečnejši poklic, če se poklicani z obema rokama drži Kristusa ter v njem išče pomoč in oporo. Idrinja je imela v vseh časih velikodušne fante in dekleta, ki so se odločali zanj. Naj tako nadaljuje tudi v prihodnosti. Vsaka župnija naj ve, da so duhovni poklici najlepši dar, ki ga lahko da Bogu in tudi najlepši dokaz, da je farno občestvo živo in dejavno. Zato pa vsi goreče molimo za duhovne poklice z neomajnim zaupanjem v Božjo obljubo: »Prosite in boste prejeli.«

Amen.

Vaš župnik

32. FESTIVAL "ŠTEVERJAN 2002"

Prvi konec tedna meseca julija je bilo v Števerjanu, v župnijskem parku med Borovci, res živo. Daleč je že tisto leto, ko je prvič zazvenela glasba iz števerjanskih borovcev! Letos je potekal že dvaintrideseti festival narodno - zabavne glasbe po vrsti. Ta pomembna zamejska prireditev je presegla vsa optimistična pričakovanja in nedvomno sodi k prazničnim dnevom vsakega zamejca, ki ljubi tako glasbo in zabavo nasploh.

Razen sobotnega nagajivega vremena je sicer ostala dva dneva spremljalo lepo vreme in smo lahko dobesedno uživali, ob zvoku polk in valčkov, na tem izredno urejenem briškem prizorišču. V petek, 5. julija, in v soboto, 6. julija, sta bila na sporedu tekmovalna večera, kjer se je pomerilo 21 ansamblov, v nedeljo, 9. julija, pa je padel zastor na 32. Festival »Števerjan 2002« s finalnim delom in podelitvijo nagrad. V prvih dveh tekmovalnih večerih je komisija za glasbo (Bertl Lipusch, Franc Lačen, Danilo Čadež, Tullio Možina, Zoran Lupinc, Marko Terčič, komisiji je predsedoval predsednik društva Mihael Corsi) prepustila v finalni nedeljski del trinajst. Letos je bila kvaliteta izvirnih melodij nad povprečjem prejšnjih let.

Marsikateremu ansamblu je na odru zaigrala svoje tudi trema, saj za nekatere je predstavljal to prvi uradni nastop. Nagrade, razen občinstva in besedila, ki jih je letos podelila ustanova Rai – postaja Trst A, so si zaslužili:

- Vitezi celjski iz Celja z melodijo Lepa dekleta so strup za može, glasba Bojana Zemeta in besedilo Bernarda Miklavca kot najboljši ansambel festivala (1100,00 evrov);
- ansambel Modrijani iz Dobrne s pesmijo Muzikanti smo, glasba Braneta Klavžarja in besedilo Francija Černelča je prejel nagrado občinstva (520,00 evrov);
- najboljšo vokalno izvedbo (360,00 evrov) je imel ansambel Lipovšek iz Velenja;
- ansambel Cvet iz Radeč kot najboljši kvintet (310,00 evrov);
- ansambel Marjana Drogenika iz Šmarji pri Jelšah kot najboljši trio (310,00 evrov);
- nagrada za najboljšega debitanta (155,00 evrov) ni bila dodeljena;
- ansambel Mikola iz Škofje vasi pa je prejel nagrado za najlepšo melodijo (155,00 evrov).

Komisija za besedilo (Milan Jež, Leonard Katz, Irma Rauh in Franka Padovan) je nagradila Mirota Klinca za pesem Babici, ki jo je izvajal mladi ansambel Zvončki, ki žal ni bil prepuščen v finalni del. Nagrada je znašala 155,00 evrov.

Večer sta mojstrsko povezovala že ustaljena napovedovalca Janez Dolinar in Betka Šuhel.

Organizator je nad letošnjim uspehom presenečen, ker je bil odziv občinstva enkratno. Petkov in sobotin večer sta bila precej dobro obiskana. Za nedeljski finale pa so prvi poslušalci prihajali med Borovce že v prvih popoldanskih urah. Poleg tega so nedeljski del prireditve počastili številni častni gostje, med katerimi naj omenimo števerjanskega župana Hadrijana Corsija, podžupana Dominika Humarja in odbornico za kulturo Anko Černic, goriškega župana Vittorija Brancatija, odbornika goriške občine ter deželnega tajnika Ssk Damjana Terpina, deželnega predsednika Ssk Draga Štoka predsednika Svetovnega slovenskega kongresa za Italijo Marjana Terpina, predsednika SSK za Avstralijo Cvetka Faleža, člana upravnega odbora SSK iz Italije Marjana Breganta, zastopnika SLS iz Slovenije Toneta Duhovnika, bivša poslanca Miroslava Mozetiča in Iva Hvalico, predsednika Kmečke zveze iz Slovenije Jožeta Šušteršiča, predsednika ZSKP Damjana Paulina in podpredsednika SSO Marija Maverja.

Obiskovalcem festivala je bil na voljo obširen bilten o festivalu in delovanju društva Sedej. Brošura, ki obsega več črnbelih pa tudi barvanih strani, je izdala ZSKP, uredili pa so jo člani odbora števerjanskega festivala. Slednja vsebuje vse fotografije nastopajočih ansamblov, zlati album vseh dosedanjih nagrajencev festivalov in slike skupin, ki delujejo v okviru društva (otroški in mešani zbor, otroška dramska skupina ter dramska družina, rekreacija in ostalo). Letošnjo uvodno misel v brošuro sta prispevala koroška Slovenca, obenem dolgoletna prijatelja tega festivala Leonart Katz in Bertl Lipusch.

Letošnji festival so podprli številni pokrovitelji: ZSKP, RAI-Radio Trst A, Briska gorska skupnost, Adriano Corsi Srl in Kmečka banka. Posebno podporo so se zagotovili: pekarna Scorianz, trgovina Kosič, gradbeno podjetje Hlede Alojz Ivan, podjetje Terpin Spe, vinogradniki Mania Gianni, Humar Marino in Marčelo, Komjanc Simon, Mužič Ivan, Maraž Ivan, Prinčič Robert, Komjanc Aleš, gostilna Luka, PZKZ La buona terra, zadruga Št. Florjan, bar Piemontese, meharična delavnica Lutman Marko, supermarket Komauli srl, Euro diplomat hotel & Euro restaurant, Brama legnami srl, Tmedia, Service sistem, Locanda Goriziana, Zadruga banka Doberdob in Sovodnje, Friuladria in Termohidravlične naprave Veliscek Luigi Sas. Dobrim darovalcem se zahvaljujemo in se priporočamo za prihodnje leto, saj so denarna sredstva za zrežiranje celotnega festivala potrebna v precejšnji meri.

Za razsvetljavo med Borovci je poskrbel Branko Terčič, odrsko sceno je uredil priznani slovenski umetnik Jože Napotnik. Amplifikacijo sta urejala Niko Klanjšček in Mice Karov s sodelavci, ki so se odlično izkazali. Za vso skrb in profesionalnost, ki so jo pokazali, si zaslužijo vsi omenjeni prigrisc pohvalo in zahvalo.

Gostje nedeljskega večera so bili Primorski fantje iz Pirana, ki so dobesedno vžgali že tako veselo in sproščeno praznično vzdušje. Ansambel je zaigral nekaj železnih melodij kot so Decembrski dan, Amore amore in Karamella bella bella, na koncu pa je popestril svoj nastop s humorističnim programom in animacijo Tilja Fracina.

Ne nazadnje naj omenimo tudi razstavo kovača Mariota Leopolda, katerega domača obrt je krasila notranje prostore Sedejevega doma. Predstavil nam je nekaj bakrenih in železnih predmetov, od vret do ograj, stopnic in drugih manjših izdelkov.

Ob koncu se nam zdi potrebna zahvala številnim Števerjancem, fantom in dekletom, ki neutrudno skrbijo za brezhiben potek tako pomembne zamejske manifestacije. Mislim, da ni bilo še nobenemu obiskovalcu žal za obisk na našem prazniku v tej prelepi briški vasi, saj je vsak festival s svojimi melodijami, ansambli in gostom le enkratno doživetje, ki se vsakomur nepozabno vtisne v spomin.

Števerjanski festival ni le glasbeno tekmovanje, temveč ima velike zasluge pri ohranitvi kulturne dediščine in daje svoji mladini močno oporo, da se lahko s ponosom zaveda svojih korenin in da vedno bolj spoznava, da je treba biti narodu zvest in tako ohranjevati svojo lastno identiteto.

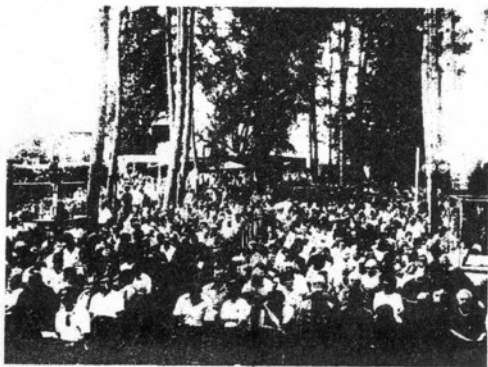
Števerjan je čisto preprosto povedano treba doživeti!

Ansambel Vitezi celjski, zmagovalci letošnjega festivala

Ansambel Modrijani iz Dobrne (nagrada občinstva)

Številno občinstvo, ki je v nedeljo prispelo na prizorišče festivala
že v zgodnjih popoldanskih urah

KAKO JE BILO ŽIVETI TAKRAT?

Intervju z gospo Milko Klanjšček

Gospa Milka je meseca februarja letos praznovala svoj devetdeseti rojstni dan. Zaprošili smo jo, če bi se lahko za hip vrnili na začetek prejšnjega stoletja in obudili grenke, a tudi lepe spomine, ki prepletajo nitko njene življenjske dobe.

»Rodila sem se 13. februarja 1912 pri Gankerjevih v ulici Oslavje hišna številka 6 v Števerjanu. Tata se je imenoval Karlo, mama pa Lidija Rožič. Oba sta posvečala svoj čas skrbnemu obdelovanju tako ljubljene domače prsti. Tata je prideloval več hektolitrov vina, ki ga je prodajal tudi v Avstrijo. Peljal ga je na železniško postajo v Gorici in ga dal na vlak. V zakonu se jima je rodilo kar pet hčerk. Najprej je na svet privekala Pepca, ki jo je pri tretjem letu starosti vzela teta s Kaira v Egiptu; nato jaz, Dragica, Marica in Lidija, ki živi v Gorici.«

Stari ste bili komaj tri leta, ko je '15. leta izbruhnila prva svetovna vojna.

»Prisiljeno smo morali v internacijo. Vojaki so nas pospremili do železniške postaje v Manzan in odpeljali smo se z vlakom v daljne in tuje kraje. Dospeli smo do mesta Ivrea blizu Turina, kjer smo bili do konca vojne. Tam sem le par dni obiskovala otroški vrtec, dokler ga niso zaprli. Razsajala je namreč kuga in dnevno je podleglo tej bolezni veliko mladih in starejših.

Tata se je vsako jutro že zgodaj prebudil in hodil pomagat kmetom pri obdelavi zemlje in opravljanju drugih kmečkih del. Mi smo ga nestrpno čakali v dvosobnem stanovanju, ki smo ga vzeli v najem.«

Sledil je povratak v domači kraj. Radost vrnitve je bila zarezana z grenko, a žal pričakovano ugotovitvijo: kjer je stal prej dom, so sedaj ostajale le razvaline.

»Ko smo se vrnili v našo vas smo bili deležni tragičnega prizora. večji del vasi je bil razmrcvarjen od bomb. Naša hiša je bila tudi porušena do tal in tako smo pol leta preživali pri stricu v Pevni. Kar hitro se je tata opogumil in sklesal skupaj barako, ki je stala prav blizu prejšnjega doma. Dobili smo nekaj vojne odškodnine in leta 1922 smo vstopili v na novo sezidano hišo. Okrog hiše, na naši zemlji, je stalo veliko murv, danes še stoji ena, pridelovali smo svilo in jo prodajali v klopeih. Sušili smo razno sadje, a predvsem slive na piconih, lesenih travnatih steblih postavljenih v obliki mreže.«

Vaš spomin na starše?

»Starša sta nas hčerkice imela zelo rada. Veliko moči sta dnevno vlagala za našo dobrobit. Mama nam je kuhala mineštrce, pogosto nam je oparila jajčka.«

Kam ste se hodili zabavat s prijateljicami?

»Večina smo se potepale po vasi, poleti smo se odpravile na Sveto Goro, za binkošt pa na velik praznik k sv. Križu v Kojsko.«

Kakšen vtis o šolskih letih nosite v sebi?

»Osnovno šolo sem obiskovala v Britofu. Rada sem zahajala k pouku, vseh se mi bili vsi predmeti in rada sem poslušala učiteljico; tako sem se prej naučila snovi in mi je tudi ostala dalj časa v spominu. Učitelji so me večkrat pohvalili češ, da se veliko trudim za dober uspeh in da se redno učim.«

Po končanem obveznem šolanju ste se morali odločiti, kaj bo z vami, s čim se boste ukvarjali. Pred vami sta se odpirali dve poti, ali bi ostali doma in opravljali poklic kmetice, ali pa bi šli v mesto in si poiskali kako drugo zaposlitev.

»Pri šestnajstem letu starosti sem se odpravila v mesto in cela štiri leta sem hodila k šivilji, kjer sem se učila poklica. Od doma sem se odpravila že v zgodnjih urah, domov pa sem se vračala

proti večeru. Precej izurjena sem začela delati na svojo roko doma. To je trajalo vse do omožitve, potem sem posvečala večji del svojega časa in pozornosti družini in pletla sem le še za družinske potrebe.«

Torej ste vaš poklic opravljali dobrih osem let!

»Tako nekako. 27. januarja 1940 sem se poročila z Albinom Škorjancem. Vsako nedeljo sem hodila na kor in peša prvi sopran pri sveti maši. Veliko mladih obrazov je bilo, ki so uživali ob prepevanju. Petje mi je bilo zelo pri srcu in tako tudi Albinu. Spoznala sva se prav v teh pevskih trenutkih. Na dan poroke je snežilo. Na programu sva imela enodnevno potovanje v Trst, ki je odpadlo zaradi slabega vremena. Z avtomobilom, ki sva ga vzela v najem, sva se odpeljala le do Gradišča ob Soči, kjer sva se ustavila v neki gostilni in nekaj spila. Ob povratku naju je čakala večerja pri meni doma. V najinem zakonu sta se rodila dvojčka Marjan in Marija ter Emil.«

In izbruhnila je druga svetovna vojna. Vsi mladeniči so bili poklicani v vojsko. Komaj sta se poročila in že sta se morala ločiti.

»Praktično se nisva videla celih pet let. Mož je bil poklican v vojsko in odšel v Reggio Calabria; po šestih mesecih pa je bil poslan v severno Afriko, kjer je bil skoraj do konca vojne. V teh letih je prestal veliko gorja, a vendar tudi mi smo živeli precej v strahu. Nekega večera so vdrl v hišo Nemci in pobrali očeta ter ostale starejše iz bližnjih hiš. Odpeljali so jih v zapor v Gorico, čez par dni pa so jih izpustili. Spomnim se tudi šaljivega prizora, ko je mama jedla pri mizi krompir in prav tisti hip so vstopili trije Nemci in ji rekli naj si da zdraven še malo špeha, saj oni so bili tako vajeni.«

Kakšen spomin imate na vojni čas?

»Že sama beseda vojna ne daje dobrega počutja. Trda je bila, časi so bili težki, a hrane hvala Bogu ni primanjkovalo. Preživljali smo se z živežem, ki smo ga sami pridelovali. Resnično pa je bilo več slabega, kot dobrega.«

Vojne je bilo konec in počasi ste začeli z vsakdanjim življenjem.

»Mož je bil kmet. Imeli smo malo vsega, češnje, breskve, vinograde in živino. Vino sva prodajala v Furlanijo. Do leta 1959 sva živela na njegovem domu, takrat pa sva si kupila parcelo ter sva si zgradila domačijo na Klanecu, kjer še živim.«

Rekli ste, da v sebi nosite več slabih spominov kot pa pozitivnih. Vem pa, da v sebi rada ziblujete tudi nekatere lepe nepozabne dogodke.

»Na grdo pozabim, ko se spomnim na poročna leta in pomislim, da sva z možem živela skupaj več kot petdeset let, skupaj in zdravo sva praznovala zlato poroko in spoštovala sva se vse dni. Sedaj, ko ga ni več med nami, se mi srce dobesedno trga, ko pomislim, v kakšni meri mi manjka in občutim veliko praznino, ki jo je zapustil v meni.

Kaj počenjate čez dan?

»Kuham, pospravljam po hiši, opravljam razna gospodinjstva dela. Rada delam, težko se dam v počitek. Sicer veliko prebiram časopise, berem knjige in tu pa tam pokukam v televizijski ekran.«

Kakšno razliko občutite, če primerjate današnji čas s tistim pred petdesetimi leti?

»Vsi vaščani bi morali biti bolj združeni, kar nismo. To praznino občutim predvsem ob nedeljah in praznikih, ko vsi sedemo v lasten avtomobil in jo odmahujemo kdo ve kam, daleč od domačega Števerjana. Vas pa ostane prazna in to je velika neprecenljiva škoda.«

MARIAN DRUFOVKA

Iz naše bližnje preteklosti...

STARA MAMA, FRANCKA GOLOB PRIPOVEDUJE

»Rodila sem se leta 1863. v Šmartnem v Brdih, pri Golobovih, v zaselku Travnik.

Bili smo premožni kmetje. Jaz sem bila četrty otrok – deklica. Hodila sem v šolo v Šmartno; pisanja, branja in računstva nas je ob nedeljah popoldne učil mlad duhovnik. Ko sem bila stara 10 let, je mama začela bolehati. Nič več ni vstajala s postelje. Jaz sem ji stregla in ji večkrat delala družbo.

V hiši smo imeli dekle, danes bi ji rekli hišna pomočnica. Bila je zelo mlada in delavna. Če danes pomislimo na takratni položaj te mlade služkinje na veliki kmetiji, z bolno gospodinjjo in štirimi nedoraslimi otroki, to niso bile mačje solze. Mama je počasi hiralala in umrla. Še isto leto se je moj oče poročil z našo dekle, ki je nas otroke imela rada. Rojevali so se novi otroci. Začela se je gospodarska kriza. Mene so poslali služiti za pestunjo v Gorico v naselje Podturn, danes San Rocco, v družino, kjer je bila poročena Števerjanka, Pepa Maraž – Blaščeva, s Sovence. Tam sem vztrajala dve leti.

Lotevalo se me je domotožje. Odšla sem za nekaj časa domov v Šmartno. Ko sem bila stara kakih 15 let, so mi dobili službo za dekle pri Gruntarjevih v Števerjanu, v zaselku Britof. Gruntarjevi so bili premožni kmetje.»

Hišna gospodinja Uršluta je bila doma iz bogate družine v Podgori. Lažje in bolj tekoče ji je tekla furlanska govornica. Priučila se je počasi tudi števerjanščine. V hiši je bilo pet otrok: dve hčerki in trije sinovi.

Za hlapca je pri Gruntarjevih služil, dve leti starejši od Francke, domačin Andrej Gabrovec. Poleg hlapca in dekle so na tej veliki kmetiji najemali dnevno, če ni deževalo, tudi nekaj dninarjev, ki so kopali in okopavali trte na roke s piko. H Gruntarjevim so dninarji radi šli v dno, ker so dobro jedli do sitega.

V Števerjanu je duhovnik pripravil otroke na zakrament sv. birmе. Pri Gruntarjevih sta bila dva birmanca: Pepe in Malde. V hiši so pripravljali veliko gostijo. Birma je bila v mesecu juliju, na praznik sv. Mohorja. Hišna gospodinja Gruntarja je za ta dan najela spretno kuharico doma iz Podgore. Na velikanskem zidanem štedilniku je že zjutraj bilo več loncev in kozic, v katerih je kuharica pripravljala jedi za birmanski praznik.

Kot prva jed je prednjačila mesna juha iz govejega in kurjega mesa in kosti. Kuharica je čisto juho odcedila, pobrala ven meso in kosti, dolila tej gošči v loncu še nekaj vode, osolila in ko je to zavrelo, je vrgla v to godljivo pest riža; ko je v loncu že frfalo, je jed odstavila, nalila v dve skodeli, ju odnesla na vintlo v shrambo in poklicala hlapca in dekle h kosilu.

Ko je dekla Francka videla to skromno kosilo, je poklicala še hlapca Andreja in mu rekla: »Drejc, pridi, greva kositi k Luiži na plac!« Pa je vzrojila podgorska kuharica: »Uršluta! Nisem vedela, da imaš tako gosposko dekle in hlapca!« Dekla Francka pa: »Nič nisva gosposka! Če bi nama hlapcu in dekli skuhal za kosilo kuhinjo, mineštro, kot druge dneve, bi bilo vse v redu; teh pomij pa midva ne bova jedla.«

Prijela je Drejča pod pazduho in sta odšla na trg pred cerkvijo, kjer so branjevke prodajale krminske kolače. Nakupila sta si celo »rešto« kolačev in odšle v krčmo k Luiži, kjer sta jedla kolače in jih zalila s pol litrom vina. Ko se je dan nagibal k večeru, sta odšla domov. Hlapec Drejče je nakrmil in napojil govejo živino; Francka pa pomolzla krave, precedila mleko in odšla v kuhinjo pomiti in pospraviti posodo, počistiti štedilnik in ognjišče, pospraviti in očistiti prostore, kjer je bila gostija. Do polnoči je bilo vse čiščenje opravljeno. Nihče v hiši ni nič oporekal. Drugo jutro se je pričelo dnevno delo hlapca in dekle. Samo gospodinja je bila do njiju bolj prijazna in jima je skušala ponuditi dobrote z mize prejšnjega dne, toda Francka in Drejč sta vztrajala pri svojem, nista

ničesar sprejela. Življenje na veliki kmetiji je šlo dalje. Po tej lekciji je gospodinja ravnala z njima bolj človeško in jima od časa do časa pridala še kak priboljšek.

ADA GABROVEC

DEŽELA FRIKE IN GUBANCE

V počitniškem času dne 23. avgusta, so se sladokusci, domačini, prijatelji in znanci zbrali ob 19.00 uri na lepo urejenem vrtu Pod lipo Terpinovega doma na Klancu št. 14. Prav lepa množica ljudi je pazljivo sledila predstavitvi knjige Vesne Leskovic in Dina del Medica Dežela frike in gubance, kako so kuhale naše none, v kateri so zbrani stari kuhinjski recepti beneških Slovencev.

Večer je uvedel mandolistični ansambel, skupina veselih in mladih domačinov, ki imajo radi domačo pesem: Aleš in Robi sta brenkala na mandolini, Mihael na kitari in Jan na bas. Prisotne je nato nagovorila tajnica Svetovnega slovenskega kongresa za Italijo Franka Padovan, zatem pa je hišni gospodar in obenem predsednik SSK za Italijo Marjan Terpin pozdravil številne goste ter se zahvalil vsem, ki so na katerokoli način pomagali pri izpeljavi prijetnega večera.

Knjigo je najprej predstavila Vesna Leskovic, ki je že sredi sedemdesetih let začela zbirati gradivo kot novinarka Radia Koper. Vprašanju, kaj so jedli naši predniki, sledi skoraj zmeraj eden in isti odgovor, saj takrat hrane ni bilo. »Pomanjkanje je bilo tako, da niti miši ni bilo pri hiši.« Zanimivo pa je, da so kljub revščini znale spretno gospodinje iz nič napraviti veliko in dobro. Tako je gubanca zelo stara slaščica, ki so jo pripravljale žene v božičnem času in večjih praznikih. Že leta 1601 se npr. zasledi priimek Gubana, leta 1612 pa ime Gubanca. To je torej avtohtona jed oz. slaščica. Znale so tudi beneške salame, ki imajo res poseben okus, saj so kmetje dajali jesti prašičem kostanj, zato ima salama svojevrstno aromo in duh. Mesne izdelke so sušili v kletah ali jamah, redkokdaj so jih okadili. Hranili so jih v kamnitih posodah. V glavnem pa so doma vsakodnevno jedli skuto in sir, polento, mineštro, ki jo je včasih od bliže pogledala tudi kaka prašičja kost. Če je družina pričakovala kako pomembno osebo so v peči spekli kruh in polento tako skrili. Njoki so bili na mizi priložnostno ob praznikih.

Soavtor knjige Dino del Medico se je najprej zahvalil ustanovam, ki so nudile finančno podporo knjigi, da je sploh lahko izšla, in sicer predsedstvu odbora dežele Furlanije Julijske krajine in Zvezi slovenskih izseljencev. Veliko zanimanje do knjige se kaže v tem, da jih je od naklade 2.000 izvodov ostalo le še nekaj. Predstavil je pravo posebnost te knjige, saj je prva, ki specifično obravnava domače skrivnosti beneške kuhinje. Žene so namreč v času pazljivo čuvalle svoje recepte in smo jih lahko šele danes vsi deležni. Zbranih je deset receptov vsake občine Beneške Slovenije. Tako je v Bardu znana polenta »ocikana«, ki je polita z maslom, sirom in mlekom. Na straneh, kjer je obravnavana tipanska kuhinja, dobimo recept, kako okusno pripraviti medveda v peči, kar dokazuje, da je bil pred desetletji naseljen medved tudi ponekod v Benečiji. Eden najboljših receptov iz Nema je mineštra s piro. V Podbonescu imajo jazbečevo župo, ki jo v Čenavarhu imenujejo tudi župa zdravja.

Poleg tega so večer počastili številni častni gostje, med katerimi podžupan števerjanske občine Dominik Humar, generalni konzul v Črni gori Štefan Cigoj, do pred kratkim ambasador pri Sv. sedežu Karlo Bonutti, član upravnega odbora SSK iz Italije Mario Bregant, zastopniki konference SSK iz Ljubljane, predsednik beneških Slovencev Dante del Medico, junak desetdnevne vojne v Sloveniji Srečko Lisjak s sodelavci in bojevniki. Ob koncu je Srečko Lisjak podelil spominsko medaljo Marjanu Terpinu ob minuli deseti obletnici konca vojne za osamosvojitve Slovenije.

Za zaključek je avtor knjige Dino del Medico navzočim pokazal malo prakse in v živo pripravil friko. Sledila je še zakuska, za katero je poskrbel gostitelj in domačini.

ŠPORTEL SNEMAL...

Pretekli konec meseca junija, t.j. v ponedeljek 24., smo si v okviru oddaje Športel na televiziji Koper lahko ogledali oddajo o Števerjanu. Oddaja, ki jo vodi Igor Malalan, je v glavnem prikazala vse značilnosti števerjanske občine.

Najprej je predsednica športno – kulturnega društva Briški grič Maja Humar opisala delovanje omenjenega društva. Kot je povedala, se društvo v glavnem bavi s kulturo, poleg tega pa vsako leto organizira tudi spominski pohod Števerjan – Gonjače. Gledalcem je vodja oddaje Igor Malalan predstavil še domačina, fotografa Silvana Pittolija, ki svoj prosti čas posveča fotografiranju števerjanske okolice. Na domačiji Lojzeta Juretiča je njegova žena Ornella pokazala, kako pečemo kruh. Sledila pa je predstavitev skupine Metkalfje, ki jo sestavljajo trije mladi Števerjanci. Zanimivo je, da izvajajo lastne pop – rock skladbe. Tako so eno od svojih uspešnic zaigrali in zapeli v oddaji.

Zatem smo si lahko ogledali predstavitev Števerjanskega festivala, ki, kot je tudi sam vodja oddaje Igor Malalan povedal, je postal v teku let »gospod Festival«. Nekaj besed o tej prireditvi, ki vsako leto privabi v našo vas kar veliko množico ljudi, je spregovorila podpredsednica društva F. B. Sedej Franka Padovan. Nato pa je Lojze Hlede še povedal nekaj besed o nastopih in o uspehih svojega ansambla, ki je obstajal kar lepo število let in je gojil veliko ljubezen do narodnozabavne glasbe.

V oddaji smo si lahko ogledali tudi eno od mnogih števerjanskih kleti. Ekipa Športela se je podala v Ščedno v klet Draga, ki jo upravlja družina Milana Miklusa. Poleg tega pa je nekaj besed o Števerjanu povedal tudi župan Hadrijan Corsi, ki je predstavil občino v glavnih obrisih. Sledila je predstavitev knjige Sonje Maraž in Irene Bednarich Sonjine slaščice, gospa Sonja pa je tudi v živo pokazala, kako spečemo okusno slaščico.

Pomembno je, da se obstoja naše vasi spomnijo v prvi vrsti lokalni mediji, a ne samo!

ELIANA HUMAR

OTROCI V ŽABNICAH

V ponedeljek, 19. avgusta, smo se otroci iz Števerjana zbrali na placu, da bi šli v Žabnice v kočo sv. Jožefa. Z nami so prišli tudi Alessio, Manuel, Matej in Marko. Do Žabnic so nas peljali starši. Ko smo dospeli, je bila ura kosila. Marko, ki zelo dobro kuha, nam je hitro skuhal pasto. Takoj zatem smo si šli iskat prostor, kjer smo spali. Bilo nas je veliko, kar štirinajst: Enrico, Marco, Martin, Luca F., Liza, Fabjan, Michele, Martina, Elija, Luca T., Nikol, Mateja, Luka Č. in jaz. Popoldne smo se igrali nogomet, skrivanje in namizne igre. Radi smo bili tudi v seniku in poslušali pravljice, ki nam jih jebral Alessio. Hodili smo tudi po gozdu in najmlajši so iskali zaklade. Šli smo tudi peš na Sv. Višarje. Hodili smo približno 2 uri in 15 minut. Na vrhu je bilo zelo mrz. Šli smo k sv. maši in zatem smo šli v župnišče jesti kosilo. Po kosilu smo pisali razglednice in potem smo se vrnili peš v Žabnice. Tisti dan smo bili zelo utrujeni, zato smo se okopali in šli spat. Sicer nam je ostale večere, preden smo zaspali, Alessio prebral pravljico za lahko noč. Zjutraj smo se zbudili ob 8. uri in preden smo pozajtrkovali, smo imeli jutranjo telovadbo. Za zajtrk smo lahko izbirali kakav ali čaj. Po zajtrku smo morali vsak dan pospraviti sobe. Zadnji večer smo za večerjo jedli pizzo in ta večji so spali v seniku. Drugi dan zjutraj smo vse pospravili v torbe, opoldne smo imeli skupno kosilo s starši in potem so nas odpeljali domov.

V Žabnicah je bilo zelo lepo in upam, da bomo šli še drugo leto!

TADEJ LANGO

DELOVANJE MEŠANEGA ZBORA

Grozote, ki jih je druga svetovna vojna povzročila, so nepozabne. Večkrat se, namerno ali ne, vračajo v spomin.

Mešani pevski zbor F. B. Sedej je na povabilo duhovnika g. Bogomila Breclja pel pri maši 28. julija ob breznu v gozdčku nedaleč od Dornberka, kjer so pred 58 leti bili pobiti štirje člani Brecljeve družine. Sveto mašo je ob g. Breclju daroval škedenjski župnik g. Dušan Jakomin. Zbor je pod vodstvom Hermana Srebrniča začel obred s pesmijo V hišo božjo smo dospeli, pel je sv. mašo v čast sv. Cirilu in Metodu, berili je povezoval psalm Gospod je moj pastir, med obhajilom je zbor zapel pesem Hostija ti najsvetejša, sv. maša pa se je končala z Marijinima Že pada mrak v dolino in Marija skozi življenje.

V novi sezoni pa zbor sodeluje pri spevoigri Vinka Vodopivca Kovačev študent, ki jo Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice posvečata 40 letnici odprtja Katoliškega doma – Kulturnega centra Lojze Bratuž in 50 letnici smrti skladatelja Vinka Vodopivca. Premieri, ki bo v KC Lojze Bratuž v petek, 4. oktobra, bodo sledile ponovitve.

Sezona mešanega zbora pa se bo začela teden kasneje, t.j. v sredo, 9. oktobra ob 20.30. Tudi letos bo zbor vodil Vladimir Čadež. Vabljeni ste vsi, ki vam je petje pri srcu, da se nam pridružite.

KATJA DORNI

OTROŠKI ZBOR STOPA V NOVO SEZONO

Nova sezona otroškega zborčka, ki deluje v okviru društva F. B. Sedej, se je že začela! Prvo srečanje je bilo v Sedejevem domu v nedeljo, 29. septembra 2002, po sveti maši, t.j. ob 11. uri. Tudi letos so na programu nastopi, seveda pa ne bo manjkalo niti zabave. Že naslednji mesec bo zborček pel pri sv. maši, ko bo prvi krat pristopilo k angelski mizi 13 otrok iz naše župnije. Slovesnost prvega svetega obhajila bomo obhajali v nedeljo 13. oktobra ob 10. uri.

Vabimo torej vse otroke od 4. leta starosti dalje, da se nam pridružijo in preživijo prijetno uro v petju in zabavi.

OBČINSKE VESTI

Števerjanska občinska uprava je tudi med poletjem reševala vsakdanje težave in zapreke in načrtovala izpeljavo večjih in tudi manjših del.

V kratkem se bodo pričela dela v Rovesci, kjer bodo sanirali plazno področje.

Za ureditev ceste, ki gre od Valerišča proti Gradiščuti, je bila izpeljana javna dražba in dela so že bila oddana.

Dela v vrtcu so bila v celoti zaključena in lepo število 16 otrok je začelo šolsko leto v obnovljenih prostorih. Stavbo so v celoti preplekali, pločnik je obnovljen, na novo sta postavljeni električna napeljava in ogrevanje, kupili so nove klopi, ki so zamenjale staro opremo.

Podjetje Ami, ki upravlja občinski vodovod, bo v kratkem začelo z rekonstrukcijo celotnega vodovodnega omrežja od Bukovja do Valerišča.

Občinska uprava opozarja lastnike zemljišč, da po neurjih in nevitah odstranijo naplavine s ceste, ker povzročajo nevarnost.

Kdor želi kontejnerje za odlaganje organskih snovi, ki jih daje na razpolago podjetje Ami, se lahko obrne do tehničnega urada.

Zastopstvo občinske uprave je bilo prisotno na otvoritvi avstrijskega kmečkega sejma Jormak, ki je bil letos 609. po vrsti. Vidna je bila izrazita prisotnost slovenske občine Brda, prisotna pa so bila tudi nekatera naša števerjanska vina.

MALO ZA RES, MALO ZA HEC

Goriška pokrajina je poskrbela za nove turistične smerokaze. Zadolženi uslužbenci so jih v jutranjih urah dne 7. avgusta postavili na razne strateške pozicije naše pokrajine. Več smerokazov so nasadili tudi po Števerjanu. Našemu fotoaparatu niso zbežale nekatere grobe napake in vam jih zato želimo pokazati. Na žalost nismo utegnili ujeti vseh grobosti, saj so jih že naslednjega dne, 8. avgusta, popravili oz. nekatere smerokaze celo odstranili.

Strešice so ostajale, pa tudi velikih začetnic je na pretek...

Tako pa zgleda smerokaz s slabo popravljenjo strešico.

Tukaj primanjkuje strešica (Ločnik!) ...
Na tem smerokazu so sicer dobro popravili napako »Vinsk3«.

Poleg tega pa se še sprašujemo, po katerem kriteriju so bili postavljeni dvojezični smerokazi, saj smo jih ponekod zasledili samo v italijanskem jeziku.

Prišlo pa je še do enega velikega tiskarskega škrata, in sicer na smerokazu, ki je bil postavljen na poti iz Gorice proti Štmaru. Tokrat je namesto italijanskega imena za to vas S. Mauro bilo napisano celo S. Marco (!), spodaj pa je v slovenskem prevodu Štmauer manjkala strešica. Zadolženi uslužbenci so ta smerokaz naslednji dan takoj odstranili in žal prehiteli naš objektiv.

LETINA 2002

Tudi letošnja letina je bila za naše kraje nekaj posebnega. Značilnost te trgatve je bilo muhasto vreme. Dežja smo imeli toliko, da bi ga bilo dovolj za dve dobri leti. Meseca aprila je padlo v Števerjanu povprečno 130 milimetrov (mm) dežja. V mesecu maju ga je bilo še več (150 mm), tako da so nekatere sorte češenj kar razpokale in ni bilo kaj pobirati. V mesecu juniju ga je tudi padlo 150 mm in to skoraj v prvi polovici. V drugi polovici meseca junija pa se je vreme nekoliko ustalilo in vročina se je pokazala v vsej svoji moči. Vmes pa se je pojavila še kaka ploha dežja, tako da ni bilo nikjer pomanjkanja vode. Obetala se nam je izredna letina. Proti koncu meseca julija pa se je vreme spreobrnilo in začelo je deževati. Meseca julija je padlo 125 mm, avgusta pa 280 mm. Toliko dežja v tem času se nihče ne spomni. Posledice na letošnjem pridelku so bile neusmiljene. Grozdje je kaj kmalu začelo gniti, posebno sorte kot so razni pinoti, ki imajo tanko lupino in nabito polne grozde jagod. Razna škropila, ki jih uporabljamo proti gnitju grozdja so le delno učinkovala, saj je bilo dežja toliko, da je njihov učinek kmalu izplahnel. Treba bi bilo večkrat škropiti, toda ta sredstva so izredno draga in nihče tudi ni pomislil na to, ker je upal, da bo eno škropljenje zadostovalo in da ne bo deževje trajalo več kot toliko časa. Zelo se je uštel tudi tisti, ki ni škropil proti gnilobi grozdja, saj je ta utrpel še večjo izgubo. Če pomislimo, da potrošimo za enkratno škropljenje enega hektarja vinograda s takim škroplilom toliko kot velja povprečno 100 kg grozdja, ugotovimo, da bi se nam letos splačalo poškropiti vsaj še enkrat.

Problem gnilobe grozdja je v zadnjem desetletju postal eden največjih, ki jih dobimo v vinogradu. To povzroča plesen, ki se imenuje Botritis Cinerea. Ta plesen se je tako razvila, da ni kotička, kjer bi ne napadala vsakovrstnega sadja. Problem se je v zadnjih letih še povečal, ker danes trgamo grozdje, ki je zares dozorelo; nekoč so bile trte preobremenjene z grozdom, ki ni utegnilo nikoli dozoreti in zato je bilo tudi manj podvrženo gnitju.

V drugi polovici meseca avgusta se je vreme nekoliko izboljšalo. Čeprav je še občasno deževalo, smo imeli hladne in vetrovne noči, podnevi pa je bilo še precej toplo. Taki vremenski pogoji so zaustavili gnitje grozdja. Nastal pa je drugi problem: grozdje napadeno od gnilobe je bilo treba počistiti, zato da bi dozorevalo neomadeževano. Če postane gniloba kisla in se pomeša z drugim grozdom, izpusti v mošt določene encime, ki povzročajo kis in jih ni mogoče iztebiti iz vina na noben način. Marsikateri vinogradnik je bil korajžen in je to storil, ker si je rekel: letos nismo imeli toče in si lahko dovolimo žrtvovati 5, 10 ali celo 20% pridelka, da ohranimo tisto kvaliteto, ki smo jo imeli zadnja leta in jo moramo zagotoviti kupcem tudi letos. Ne smemo zaradi ene take posebne letine izgubiti vsega napredka, ki smo ga napravili v zadnjih petih ali desetih letih, saj tisti, ki je navajen na visoko kvaliteto naših vin, ne sprejema dejstva, da mu bomo letos zaradi neke kritične letine ponudili vino, ki ni vsaj tako kot lani. Kritična letina kupca nič ne briga, še manj pa ga briga, da bi mu ponudili letošnje vino po znižani ceni zaradi nižje kakovosti.

V času trgatve vreme ni preveč nagajalo, tako da smo bele sorte grozdja kar v miru potrgali. Čakalo pa nas je še drugo presenečenje, ki ga ni nihče pričakoval: letos so trte obrodile povprečno 20 % manj kot ponavadi, tako da ta primanjkljaj skupaj s tistim grozdom, ki je bilo napadeno od gnilobe, nam da od 30 do 40 % manjši proizvod.

Letos smo imeli tudi precej dolgo trgatev, saj je bil sivi pinot zrel že zadnje dni avgusta. Druge sorte pa so morale počakati še eden ali dva tedna, da bi dozorele; črne sorte pa še več, saj imamo letos izredne pogoje za dobro letino le - teh. To so lepi in topli jesenski dnevi in hladne noči, škoda le, da je bilo okoli 20. septembra preveč dežja.

IVAN VOGRIČ

METKALFE

Lepo število ljudi se je v petek, 25. julija, zvečer udeležilo tradicionalne kulturne prireditve, ki jo je v počastitev pevmske zavetnice sv. Ane priredil rajonski svet ob sodelovanju krajevnih društev. Med drugim so večer glasbeno popestrili Steverjanski mladeniči, mlada rock skupina Metkalf. Sestavljajo jo Manuel Pintar (vokal in bas), Luka Klanjšček (kitara) in Marko Klanjšček (bobni). Izvajali so skladbe iz svojega železnega pop repertoarja. Zanimivo je, da naši fantje izvajajo lastno glasbo z lastnimi slovenskimi besedili, kar jim daje vso čast in ugled. Lahko povemo tudi to, da so fantje že snemali svojo prvo zgoščenko.

Iz Briškega časnika...

DNEVI POEZIJE IN VINA

Eros Tanatos

*Pil sem te in ne izpil, Ljubezen.
Ko duhteče vino sladkih trt
vžil sem te, da nisem bil več trezen
in da nisem vedel, da si Smrt.*

*Zrl sem v strašne teme tvojih brezen:
in ker bil pogled je moj zastrt
od bridkosti, nisem vedel, Smrt,
da si najskrivnostnejša Ljubezen.*

Poezija Alojza Gradnika je odprla vrata šestim dnevom *Poezije in vina*. Glavni sponzor letošnjega festivala je bila Vinska klet »Goriška Brda«, ki je organizirala tudi uvodni večer. Svečana otvoritev je bila združena z nočnim ogledom Vinske kleti Goriška Brda. Zbrane je nagovoril župan občine Brda, dogajanje je popestril odličen nastop Briških žena s pesmijo *Rebula*. Večer je minil v prijetnem vzdušju, sklepala so se nova prijateljstva, degustiralo se je briška vina in pokušalo izbrane jedi. Sklepna misel večera:

»Strast in ljubezen sta potrebni za dobro poezijo in vino«.

*Poezija
zgoščena oblika
hrane in časa
(Lee Ann Brown)*

Prvo pesem pod Gradnikovo murvo je v sredo prebrala Lee Ann Brown iz New Yorka. Pristrčna, komunikativna Američanka, vesela, da je lahko prišla v Medano, je v času festivala iskala slovenske izštevance, da bi jih vključila v svojo zajetno zbirko. Njena »minimalistična« poezija je bila v kontrastu z »odisejajo« zadnje nastopajoče, tudi Američanke, Eleni A. Sikelianos, ki je navdušila z izvrstno interpretacijo nekaterih odlomkov njene pesnitve *California*. Obe pesnici simbolično razpirata dva načina upesnjevanja sveta, dve točki, med kateri so vpete izvirne in prepoznavne poetike ostalih udeležencev festivala, ki jih je izbrala *Beletrina* s pomočjo konzultantov po različnih državah. Letos so bili pesniki povabljeni iz ZDA, Hrvaške, Nemčije, Španije, Makedonije, Finske, Poljske, Slovenije, Romunije, Italije, Estonije, Albanije, Avstrijske-Koroške, Latvije, Švice, Bolgarije in Indije. Podoba Medane so krojili tudi obiskovalci festivala. Paleta je izredno pestra - od briških pesnikov do založnice mladinskih knjig iz Taiwana Ho.Hsiang - mu.

Letošnji festival v znamenju inovacij

Medana navdihuje pesnike, pesem Eleni A. Sikelianos je v času festivala tematsko sugerirala pesem v poljščini izpod peresa simpatičnega Poljaka Bartłomieja Majzla, in ta je potem dala povod za še eno pesem... Preplet različnih kultur, možnost v živo slišati poezijo v jezikih iz celega sveta, vse to je tudi letos dalo Gradnikovi domačiji, Medani, Brdom značaj »globalnega v lokalnem«. To je bila obenem vodilna misel letošnjega prvič izpeljanega petkovskega pogovora »Izkušnja doma, fantazija sveta«, ki ga je vodil literarni kritik, sicer tudi talentiran igralec in voditelj televizijske oddaje »Knjiga mene briga«, Dražen Dragojevič.

Pogovor s pesniki je bila le ena izmed letošnjih novosti festivala. Medana je bila letos res ves čas v »atmosferi«. Pesniki festivala so namreč pesmi brali tudi v starih mestnih jedrih v Ljubljani, Novem mestu, Mariboru, Ptuju in Kopru.

Poezijo so letos obogatili glasbene skupine Popperkeg, etno skupina Vruja, Jazz club Gajo trio z Alenko Godec in zadnji večer skupina Fake. Navdušenje se je skozi teden stopnjevalo. Zadnji večer je bilo občinstvo na nogah. Koncerti so nemara celo nekoliko zasenčili pesniška branja.

Potekale so tudi Medanine likovno prostorske intervencije. Špela Trobec-Jovanović, Bojan Salaj in Dušan Šarotar so »intervenirali« v medanskih objektih na prostem.

Potem je bil tu še projekt »Biblija«. Pino Rosati, umetnik iz Rima, znan po projektu »Lift gallery« se je med drugim inspiriral pri Tassovem Orlandu in prišel do zamisli o oblikovnjui posebnih »steklenic, napolnjenih s poezijo«, ki so jih odprli na zaključnem večeru.

Letošnji večer, skupaj z branjem poezije in koncertom, so imeli več kot dve uri trajajoč program. Pesmi so bile večinoma brane le v izvirnem jeziku, poslušalci so lahko na posebnem platnu sproti brali prevode v slovenščino. V času koncerta so prikazali številne fotografije, ki so nastale v teku iztekajočega se dne. Posnetki so bili nadvse domiselna inovacija, ki je obiskovalcem približala dnevi utrip Medane in popestrila glasbeno dogajanje.

Glasbi in poeziji je sledila degustacija izbranih briških vin na domačiji Aleksa Klinca, vključno z Vinsko kletjo Goriška Brda so ponudili 73 vzorcev. Opolnoči je bil na vrsti Medanin zvezdni kino, s kratkimi filmi, ki jih je povezovala pesniška tematika.

Z otvoritvijo likovne razstave Etki Tutte na Klinčevi domačiji je Aleks Klinec, glavni gostitelj *Dnevnih poezij in vina*, in obenem organizator MMM Arta (Medana – martinovo – meeting) skupaj z ostalima organizatorjema Ateljejem Etko Tutta in Galerijo artes iz Nove Gorice, izrazil željo, da bi se oba festivala, likovni in literarni (pesniški) povezala.

Letošnji *Dnevi poezije in vina* so pesnikom minili med popoldanskimi izleti, degustacijami vin briških vinarjev in večernimi branji. V vsem tem vrvežu je bil pesnikom dopoldanski mir na domačiji Klinčevih več kot dobrodošel. Po besedah Dražena Dragojevića, Brda pomirijo duha, utrujenega mestnega vrveža. Podnevi in ponoči imajo edinstven čar, razgled pri Klinčevih je eden najlepših...

Pesniki so v soboto ob devetih zjutraj razpeli krila in odšli. Kot lastovke, ki so se tisto jutro množično zbirale na obronkih briških gričev. Konec poletja, konec poezije in žvrgolenja. Prihaja jesen, zima, tišina. *Eros in Tanatos*. Občutek praznine, melanholije, bolečine, da ljudje, ki jih komaj spoznaš, odhajajo. In jih morda vidiš zadnjič... Solza? Upanje? Pesniki so kot lastovke. Odhajajo, da bi se vrnili... Za nekaj dni so bili slovenski (briški) pesniki. Tu so pustili svojo poezijo, zapisano v zborniku *Dnevnih poezij in vina*.

Poklon Gradniku.

Bricem.

Ljubiteljem poezije.

Medana – po besedah umetniškega vodje Aleša Štegra »čudežni« prostor, dom pesnikov celega sveta.

POROKE:

Domačin Damjan Dorni in Goričanka Erica Bajc sta si obljubila večno zvestobo na občini v Gorici v soboto, 27. julija.

Istega dne, 27. julija, sta se poročila na goriški občini tudi Števerjanka Mateja Klanjšček in Robert Hoban, doma iz Štandreža.

Domačinka Danila Hlede in Lionello Gianis sta se prav tako 27. julija večno zvezala na občini v Števerjanu.

29. septembra sta stopila na skupno pot Števerjanka Maja Humar in Ladi Tomšič v števerjanski farni cerkvi.

Mladim parom voščimo obilo vse najboljšega in mnogo medsebojnega razumevanja na novi življenjski poti.

ROJSTVA:

Družino Kristine in Fulvia Devetaka je 24. julija osrečilo rojstvo malega Ivana. Pridružujemo se njunemu veselju, malčku pa želimo, da bi zrastel v poštenega in pridnega fanta.

14. avgusta je na svet privekala mala Jana. Očku Mariu Štekarju in mamič Mojci čestitamo, novorojenki pa voščimo obilo sreče.

DAROVI:

ZA CERKEV V ŠTEVERJANU: Danica Ciglič 40,00; ob 30. obletnici poroke Jerica in Dominik 50,00; ob krstu Michele Tereze stari starši Sbuelz 50,00; ob 30. obletnici poroke Lojze in Anastazija 50,00; v spomin na pokojno Danico Kete – Kodrič N.N. 25,00; v spomin na pokojnega očeta hčerka Marija 30,00; namesto cvetja na grob pokojni Božici Maraž – Gruđen Mavrovi sošolci in sošolke 130,00, družina Simon Komjanc 50,00, družina Bulfoni 50,00, prijateljici Jerica in Mirka 50,00, soprog Miljan Maraž z družino 50,00, družina Florenin 50,00, mama Gruđen in sestra z družino 100,00, družina Zdenko Terčič 50,00, družini Beretta in Sava Planišček 75,00, družina Bruno Hlede 25,00; namesto cvetja pokojni Slavici Gravnar vd. Planinšček Florijan in Jožko Planinšček 50,00, družini Beretta in Sava Planišček 50,00, Zana, Mirjam, Silvan in Rinaldo 40,00; ob obletnici poroke Darko Dornik 25,00; v zahvalo za doseženo pokojnino za ogrevanje cerkve N.N. 25,00 evrov.

ZA CERKVENI PEVSKI ZBOR: ob 30. obletnici poroke Lojze in Anastazija 50,00; v spomin na pokojno Dragice Kete – Kodrič N.N. 25,00; namesto cvetja na grob pokojni Božici Maraž – Gruđen družina Bulfoni 25,00, prijateljici Mirka in Jerica 50,00, soprog Miljan Maraž z družino 50,00, družina Florenin 50,00; ob obletnici poroke Darko Dornik 25,00; dar za pevce ob krstu 25,00 evrov.

ZA ŠTEVERJANSKI VESTNIK: Jožica Klanjšček 20,00 evrov.

ZA CERKEV NA JAZBINAH: v spomin na pokojno sestro Heleno sestra Zofija 30,00 evrov.

ZA SKLAD SESTRE MIHELANGELE: v spomin na pokojno Slavico Gravnar vd. Planinšček Darko Dornik 20,00 evrov.

BOŽI IN SLAVICI V SPOMIN

Boža! Odšla si, kakor pesem, ki zazveni in zamre.

Novica o Tvojem nenadnem odhodu se je v torek zjutraj razširila po vasi, še preden ti je v fari zazvonil ta veliki zvon. Med nami vaščani, ki smo te poznali in Te imeli radi, je zavladal preplah. Zdelo se nam je nemogoče, da si umrla.

Kako je bilo pri srcu Tvojim dragim domačim, ko si tako nenadoma odšla. Je to šok, ki ga je težko preboleti.

Mlada, lepa in prikupna si prišla iz Sovodenj za nevesto k Trkučevim na Bukovje. Hitro smo ti dali Steverjansko »državljanstvo«, ker si nam bila všeč.

V zakonu sta se ti rodila hčerka in sin. Ko sta doraščala, si jih vsako nedeljo pripeljala k maši.

Pozneje, ko so ti otroci odrasli, si se zaposlila v Valerišču, v restavraciji Vogrič. Goste, ki so prihajali v gostišče, si prijazno sprejemala. Tvoj lep in nežno nasmejani obraz je bil gostom všeč. Ko sva se večkrat srečali v Gorici, mi je bila zelo všeč Tvoja spodnjepavška pojoča govorica. Sedaj se ne bova srečevali več v Gorici.

Obiskovala bom Tvoj grob na pokopališču v Britofu, blizu mrliške vežice, v zatišju turških kostanjev, v katerih vejah domujejo poskočne temnorjave veveričke. Tudi trop malih ptičkov, ki gnezdiijo v košatih vejah, ti bo že zelo zgodaj prepeval. Molitev Tvojih dragih se bo prepletala z večernim zvonjenjem Avemarije.

V nas vseh, ki smo Te poznali in Te imeli radi, bo ostal najlepši spomin na Tvoje vzorno in tako polno življenje.

Ti pa Boža, z onostranstva, kamor si dospela, izprosi pri ljubem Bogu milost, da bi Tvoji dragi domači preboleli Tvoj nenadni odhod, v upanju na srečno snidenje v večnosti.

Dotrpela si, naša draga Slavica!

Bila si podobna sveči, ki gori, sveti in ogreva kraj, v katerega je postavljena. Ti si svetila s svojim svetlim življenjem, že na Grdinci, v revni kolonski hišici s starši in dvema mlajšima bratoma.

Poročila si se na Breg z vdovcem, ki mu je umrla žena in pustila enoletnega otroka. Ti si ga imela rada že od prvega dne, ko si se omožila in prišla živeti v novo družino. Tukaj se ti je rodil sin Florijan. Kako rada si imela ta dva fantička! Imela si težko življenje v tej novi kolonski družini. Skoro vsak dan si romala peš s sadjem ali z zelenjavo s »kaštelom« na glavi v Gorico na tržnico.

Pa je nenadoma, še mlad, umrl tudi mož. Preživljanje družine je bilo na tvojih ženskih ramah. Ko sta ti na Grdinci umrla starša, si vzela k sebi na Breg še brata Pepeta. Šla si skozi težke življenjske prizkušnje. Vdana v božjo voljo si prenašala trdo življenje kmečke žene in matere. Stari starši z Brega so umrli; fanta sta dorasla in se zaposlila v Gorici. S pridnostjo ste si kupili košček zemlje v Dolini, si sezidali lično hišo in se vanjo vselili. Malo je trajala ta idila v novem domu; zbolel je brat Pepe, bil operiran in kmalu umrl. Močno te je prizadela bratova smrt. V aprilu te je prizadela huda bolezen. Sinova sta bila zaprepadena, imela sta mamo zelo rada. Priskočila sta jima v pomoč stric in teta, ki stanujeta tam blizu.

V torek, 13. avgusta, je ta trpeča žena dogorela kot sveča. Spet je žalostno odjeknil zvon pri fari. Umrla je Slavica z Grdinice.

Draga Slavica!

Odšla si v boljše življenje. Pustila si za seboj lik trpeče kmečke žene, ki je bila njena življenjska naloga trdo delo in trpljenje.

Sedaj počivaš v grobu poleg moža; ljubeče te bosta obiskovala tvoja dobra sinova, ki sta te imela rada in pa svak in svakinja, ki sta ti tudi v življenju stala ob strani.

ADA GABROVEC

SMRTI:

BOŽICA GRUDEN por. MARAŽ

Božica Gruden je bila rojena v Gabrvah v sovodenjski občini dne 24. decembra 1947. Oče ji je bil Leopold, mati pa še živeča Almira Devetak. Kot mlado dekle je živela v Sovodnjah. Po opravljenem študiju se je še mladoletna zaposlila v tovarni in je s tem pomagala domači družini.

1. avgusta 1970 se je poročila v Sovodnjah z Miljanom Maražem in prišla za nevesto na Bukovje k Terkučevim. Tudi tukaj je nadaljevala z delom v tovarni in s tem pomagala možu Miljanu pri skrbi za družino, ki je rasla z rojstvom Nataše in potem Maura.

Bila je dobra do vseh, vedno vesela, nikoli se ni pritoževala. Z lepim smehljajem je vedno tolažila druge in jim pomagala. Krasna žena in nato mati je z zaposlitvijo v tovarni vedno prispevala k družinskemu proračunu. K temu je prispevala tudi z napornim delom v vinogradu. Življenje na prostem zraku in skrbno delo okrog trt pa sta ji bila tudi vir energije in veselja.

V bridkosti in trpljenju zapušča zdaj moža Miljana, hčer Natašo, sina Maura, mamo, taščo in vse sorodnike. Vsi se pokojni Božici zahvaljujemo za skrb za kapelico na Bukovju: hranila je ključke kapele in vsak mesec poskrbela, da so žene in dekleta iz soseske očistile in okrasile Marijino znamenje; in če je bilo kdaj treba, je tudi sama rada pomagala. Hvala tudi za dober zgled: kljub delu je vsako nedeljo bila pri maši: če že ne v Števerjanu, pa v Gorici pri sestrah ali na Travniku.

Umrla je 12. avgusta v goriški splošni bolnišnici, pokopana pa je bila 14. avgusta na števerjanskem pokopališču.

Ob izgubi drage mame, žene in neveste Božice izreka letnik '75 družini in svojcem občuteno sožalje.

SLAVICA GRAVNAR vd. PLANINŠČEK

Slavica Gravnar vd. Planinšček se je rodila 17. marca 1922 na Ordinci; z ljubeznijo sta jo sprejela v svojo družino oče Filip in mati Leopolda Jakin. Že po dveh dneh, t.j. na praznik sv. Jožefa, 19. marca, ji je tudi zasijal božje življenje v svetem krstu. V družini sta se rodila še dva sina, Pepe in Franc. Družina je živela v kolonski hiši. Imeli so malo zemlje, s katero so se morali preživljati. Kot dekle je Slavica hodila pomagat teti Francki, ki je z »burelco« prevažala mleko v Gorico. Zima je bila najhujši letni čas za družino: zato da so se preživljali in da so si lahko sploh kupili kruh, so nosili v Gorico prodajat orehe, ki so jih imeli res veliko. Njeno življenje je bilo po I. svetovni vojni in med drugo, kot za večino Števerjancev, trdo: delo in še delo, trpljenje in še trpljenje.

10. avgusta 1957 se je Slavica poročila s Karlom Planinščekom in se preselila na Breg v kolonsko kmetijo. Karlo je bil vdovec z majhnim otrokom Joškom, ki ga je Slavica sprejela za svojega. V zakonu se jima je rodil sin Florjan. Leta 1966 je umrl mož Karlo. Sinova sta bila še majhna in je bilo treba vzdrževati kmetijo. Tako sta Slavici prišla na pomoč brata Pepe in Franc, ki sta skupaj s stricem Brunom obdelovala zemljo. Leta 1969 je umrla mama Leopolda. Slavica je bila že vdova, tako se je brat Pepe preselil na njen dom. Na Bregu so živeli vsi skupaj kot ena družina. Slavica se je vsak dan podala na plac v Gorico, kamor je nosila prodajat sadje, ki je bil edini vir dohodka, s katerim je lahko preživljala družino. Vsekakor je bilo življenje na kolonski kmetiji težko. Koloni so bili do leta 1978. Istega leta so na Bonušču začeli zidati hišo, v kateri je Slavica živela do zadnjih dni. Števerjansko cerkev je imela rada, čeprav je bilo treba navkreber k sveti maši.

19. aprila jo je zadela možganska kap. Umrla je 13. avgusta v goriški bolnišnici usmiljenih bratov sv. Justa. Pogreb je bil 14. avgusta.

KUHINJSKI RECEPT

POROVA KREMNA JUHA

Potrebujemo: 300 g porov, 200 g krompirja, 1,5 l vode ali juhe za zalivanje, 30 g olivnega olja, 20 g moke, 1 strok česna, sol, poper, sesekljan peteršilj, 150 g belega kruha.

Na olju popražimo na kolobarje narezan por, mu dodamo na kockice narezan krompir in sesekljan česen ter še malo popražimo. Dodamo moko, pomešamo, zalijemo z juho. Kuhamo do mehkega, nato prepasiramo. Nazadnje dodamo še sesekljan peteršilj. Zraven ponudimo kockice opečenega kruha.

POŠIRAN BRANCIN V VINSKI OMAKI IN OPEČEN KROMPIRJEV PIRE Z BAZILIKO

Potrebujemo: 4 manjši ali 2 srednja brancina (1 – 1,2 kg ribe), jušna zelenjava in začimbe, 6 cl olivnega olja, 20 g moke, 200 g dondol (vongole), 1 dl belega vina, sol, poper, peteršilj, 600 g krompirja, 1 rumenjak, 20 g parmezana, malo bazilike.

Krompir olupimo in skuhamo, prepasiramo ter mu dodamo vse naštete sestavine. Še toplega nabrizgamo na pomaščen pekač.

Brancinu odstranimo luske in drobovje ter ga sfiliramo. Iz ostankov ribe in jušne zelenjava skuhamo dobro ribjo juho.

Na olju popražimo moko in dondole, zalijemo z belim vinom, pustimo, da izpari. Nato dodamo ribjo juho in omako razmešamo. Po potrebi solimo in popravimo, nazadnje pa dodamo sesekljan peteršilj. Omaka je pripravljena. Ribje fileje poparimo (poširamo) v lastni čisti juhi. Medtem postavimo tudi prej pripravljen krompir v vročo pečico. Poširane ribje fileje postavimo na vroč krožnik, prelijemo z vinsko omako. Zraven pa ponudimo pravkar opečen krompirjev pire z baziliko.

OHROVTOVI (VRŽOTOVI) ZVITKI V SVETLI OMAKI

Za zvitke potrebujemo: 16 listov ohrovta, 100 g sesekljane čebule, 140 g riža, 100 g kuhanega boba, 150 g paradižnika v kockicah, 100 g rdeče paprike v kockicah, 100 g graha, 5 cl olivnega olja, sol, poper.

Za omako potrebujemo: 50 g narezane pancete, 5 cl olivnega olja, 2 stroka česna, 20 g moke, sol, poper, 2 žlici limoninega soka, sesekljano mento.

Ohrovtove liste operemo, jim izrežemo stebila in jih na hitro oparimo, da se zmehčajo. Nadevamo jih z nadevom, ki smo ga pripravili tako: na olju popražimo čebulico, dodamo riž, še malo popražimo, dodamo vse ostale sestavine in narahlo premešamo. Nadevane liste zvijemo in zašpilimo z zobotrebci. Na oljnim olju popražimo moko in panceto. Dodamo česen, limonin sok, mento, sol, poper in zalijemo s potrebno količino vode ali zelenjavne juhe. Razmešamo in v omako položimo zvitke. Dušimo jih 45 minut, nato pa pustimo, da 30 minut počivajo. Ponudimo mlačne.

PRESENEČENJE Z JABOLKI

Potrebujemo: 6 manjših jabolk, 300 g listnatega testa, 30 g medu, 100 g keksov (amaretti), 300 g lešnikovnega sladoleda, 4 beljake, 150 g sladkorja v prahu.

Jabolka prerežemo na pol, odstranimo pečke, zvrnemo s prerezano stranjo na pekač (peki papir), obložimo z mrežo iz listnatega testa in na 180° C pečemo 20 minut. Pečene ohladimo, na prerezane ploskvi namažemo z medom, posujemo z zdrobljenimi amaretti in vsakega obložimo s kepico sladoleda. Jabolko nato obrizgamo s snegom iz beljakov, v katerega smo vtepli sladkor. Sladico postavimo v zelo vročo pečico za par minut, tako da se sneg iz beljakov obarva, sladoled pa se v notranjosti ne stopi. Ponudimo takoj!

ZA KRATEK ČAS

2 črki: JA, EN, AV, LJ, SG, NA, RA, AN, EP, GE;

3 črke: OKO, PAT, ROG, TAO, ANA, LAB, ROJ, TAT;

4 črke: GOBE, IMUN, GUMA, LIPA, ATOM, REPA;

5 črk: ERIKA, OKLIC, LESKA, OPERA, JAJCE, JESEN, PALMA, AVTOR, MLEKO;

6 črk: LISICA, KLEPET, SPOMIN, ENOLOG;

7 črk: KIMAVEC, Klapati, PATOLOG, KOSTANJ.

Rešitev iz prejšnje številke:

domovina, veseljaki, družba, izdelek, kitara, klobasa, oreh, nogavica, vzmet, pivo, ritem, gnezdo, golob, denar, elipsa, pesem, elektrika, harmonika, noj, vino.

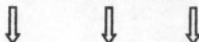
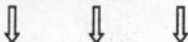
Slovenski pregovor, ki izhaja iz križanke: MLADA KRI MIRNO NE STOJI.

VEČ ŠKODE ALI DOBIČKA???

Predpostavljamo dejstvo,
da se s to stranjo nočemo opredeliti za lov ali proti.

Divjad, predvsem srne in prašiči,
ogrožajo pridelek, še posebno vinograde in vrtove.

Po tej poti ne bomo šli nikamor, tudi zato, ker je naša občina predvsem kmečka.

Potrebno je ukrepati in izbrati pravo pot v korist vseh nas!